Ökölvívás NS-vélemény NS-publicisztika DLUSZTUS IMRE 2018.01.14 00:24 Frissítve: 2018.01.14 00:24

Emlékezetkiesés – Dlusztus Imre publicisztikája

Egy nagy magyar ökölvívó úgy veszített el olimpiai döntőt, hogy egyetlenegyszer sem ütötték meg. „Az amatőr boksz valaha élt egyik legragyogóbb tehetségű alakja volt. Ezt a túlzónak látszó állítást azok közül senki sem vitatja, aki valaha is látta őt a ringben” – olvashatjuk Orbán Lászlóról a profiboksz.hu portálon Fenyves Zsolt szakírótól. A szekszárdi születésű Orbán 1969-ben, húszévesen szinte ismeretlenül, mindössze nyolc nemzetközi mérkőzéssel a kezében nyerte meg a Romániában rendezett Európa-bajnokságot. Az egész pályafutására jellemző, hogy bár őt választották a torna legtechnikásabb versenyzőjének, a félelmetes hírű török Tatar elleni összecsapást a döntőben a pontozók szerint csak épphogy megnyerte. A 4:1-es (akkor még öt pontozó ítélete számított) végeredmény úgy jött ki, hogy az ide és oda adott 59:58 mellett volt három döntetlenre kihozott pontozólap a kötelezően megjelenítendő győztes, Orbán nevével.

Nem sokkal később, a 24 esztendősen lezárt villámkarrier után több szakmabeli is úgy ítélte meg, a pontozók nem nőttek fel Orbán zseniális stílusához. Ahhoz például, hogy úgy tudott végigbunyózni egy teljes menetet (három percet), hogy lazán, leengedett karokkal hajlongott és lépett el az ütések elől. Persze, forró pillanatokban vele is előfordult, hogy kettős fedezék mögé bújt, de ezeken a meccsein is elővette ezt az utánozhatatlan, lezser, pimasz és bátor elhajlós-ellépős harcmodort. Ő mondta: az ökölvívás az a játék, amelyben mozgás közben tapasztaljuk ki az ellenfelünk gyengéit. Általában az első meneteket áldozta fel arra, hogy feltérképezze a vele szemben állót, aztán jött a lezserül leengedett kéz, „a gyere, kicsi, próbálj meg bepancsolni” nevű játék, amelynek keretében hatalmas energiák mentek el a levegő cséplésére.

Az egyik róla készült fotón az ellenfele tökéletes stílusban, derékból megtámasztva teljes testi erővel üt egy jobbegyenest, Orbán pedig hátrahajolva, karját teljesen leeresztve gumibabaként dől hátra úgy, hogy az ütésbe belefeszülő ellenfél kesztyűje öt centire áll meg az arca előtt. Idegesítő, megalázó helyzet. Idehaza ilyen jeleneteknél nemegyszer hangosan derült a közönség. „Merem állítani, hogy azóta sem amatőr, sem profi ringben nem láttam Orbánhoz hasonló varázslót” – rögzítette a róla szóló nekrológban a már említett szakíró.

Most egy soha meg nem erősíthető gondolatmenet következik. A müncheni olimpián ökölvívásban 11 súlycsoportban hirdettek versenyt, három döntőbe jutott be magyar öklöző: végül Gedó arany-, Orbán és Kajdi ezüstérmes lett. Mindössze egy súlycsoportban került be a fináléba hazai versenyző, akinek egyszerűen nyernie kellett. Éppen egy lengyellel szemben, s mivel a bírótestület elnöke a honfitársa volt, Orbán ellen Jan Szczepanskit kellett kihozni győztesnek. Szakértők többször visszanézték a meccset: a lengyel a három menet során összesen háromszor érte el szabályos felületen Orbánt, de egyik sem volt igazi ütés, a magyar viszont mintegy százszor talált. Azt mondták akkoriban, hogy „maszatolt". Tény, habár vívott kemény meccseket is, Orbán szerette csupán jelezni a pontot. Csakhogy az amatőr bunyóban minden érvényes területre leadott ütést az erejétől függetlenül figyelembe kell venni. A jelzés értékű odabiggyesztés pontértéke épp annyi, mint a leütésé.

Kajdi János, a müncheni olimpia másik ezüstérmese Papp László-i kaliber volt: erős, gyors, kemény, taktikus és bátor. Pályafutása alatt 580-szor szerepelt a ringben, ebből 568-ban győzött, mindössze tízszer szenvedett vereséget és két meccse lett döntetlen. Albert Flórián 1969-es dániai súlyos térdsérülésére minden ötvenöt fölötti magyar férfi emlékszik, de ki tudja közülük, hogy pályafutása alatt Kajdinak nyolcszor tört el a keze? Úristen, mi lehetett volna belőle?! A müncheni döntőre fájó bordával és tört szegycsonttal állt ki. Miből volt ez a csodálatos küzdő?

Akik Orbán meccsét Münchenben „sportdiplomáciai okokból" csalták el, úgy kalkuláltak, hogy Gedó várható és Kajdi nagyon valószínű győzelme mellett a magyaroknak majd elfogadható lesz Orbán ezüstje az olimpia záró napján. Csak épp senki sem tudta, hogy Kajdi súlyos sérüléssel állt ki a kubai Correa ellen. Kajdi az olimpia után hónapokig érzett erős fájdalmat, amikor végre alaposan megvizsgálta a Honvéd orvosa. Az volt a kérdés, mitől sérülhetett meg így, mert bokszkesztyűs ütéstől biztosan nem. Pedig kesztyűvel ütötte az őserő kenyai Murunga az elődöntőben. Tudták, hogy iszonyatosan erős, de addig ilyen kárt még senki sem okozott felkészült ökölvívónak.

Amikor külföldi edzők, sportszakemberek, sportújságírók úgy-ahogy megismerkednek a magyar sportközélettel, igen gyakran vetik fel, hogy mi egészen jellegzetes módon folyton a múltban élünk. Szerintem van erre magyarázat, mégpedig épp az, hogy végre szeretnénk megtudni, mi is történt velünk. A sport a magyarság számára mindig kiemelkedően fontos volt, talán az egész világon a mi nemzetünk identitástudatában a legerősebb ez az elem. Gondoljuk meg: a csehek, a dánok, a portugálok, a törökök vagy az argentinok énképében megjelenik-e olyan elsöprő erővel a sportban átélt önazonosság, mint a magyaroknál? Aligha. Bizonyos például, hogy az 1954-es elveszített berni labdarúgó-világbajnoki döntő még akkor is foglalkoztatja majd a magyarokat, amikor már nem él egyetlen közvetlenül érintett és kortárs sem.

Ez szimbolikus erővel mutatja meg, hányféle rejtély kapcsolódik e tragikus történethez az angol játékvezetők ténykedésével kapcsolatban, a németekre számító új katonai szövetségben, az ellenfelünk amfetaminhasználatában, a brazilokat és uruguayiakat utunkba terelő „sorsolásban”, a magyarok szállodájához irányított fúvószenekarokban, és Puskás szétrúgásában már az első meccsen. Nem beszélve a nagyon hosszú, legalább fél évszázadig tartó, ködös korszakról, amikor a hivatalos tömegtájékoztatás egyszerűen nem engedte, hogy a sportszerető közvélemény megismerje a valóságos eseményeket. Minden információ, jelentés, versenyzőt bemutató portré, interjú, edzésriport, tudósítás és elemzés egy, a sport belső törvényszerűségeitől távoli, manipulált külső nézőpontból válhatott láthatóvá, olvashatóvá, befogadhatóvá. Ám érzékelhetően volt egy másik világ, a sorok között olvasható, amelyben mindig megjelent a kétely, az önálló elemzés, valamint az összeesküvés-elmélet.

Ez a világ aligha építhetett ellenőrzött forrásokra és tényekre. Nem tudhatott arról, hogy a válogatottak élére kinevezett szövetségi kapitányoknak hányszor segített az összeállítási gondok megoldásában a politikai rendőrség. Azt sem tudhatta, milyen testvéri segítségre kötelezték a magyar sportolókat a szovjet ellenfelekkel szemben. S mivel a legtöbb történés mozgatórugója a háttérben maradt, ezért érdekelnek még ma is oly sokakat az akkori események. Mert nagy az igény a tisztánlátásra.

Én a családunk kocsmájában nőttem fel. Járt oda harminc törzsvendég, volt közöttük orvos, mérnök, vegyész, asztalos, fodrász, vasutas és fuvaros. A sportágakat illetően főleg korábbi futballista, de megfordult ott ökölvívó, birkózó, kosárlabdázó, vívó és atléta, sőt egy nemzetközi bokszbíró is, aki gyakran az ivó közepére pattanva mutatta be Orbán elhajlásait, Kajdi horgait. Ezek az emberek minden este fejben sportoltak.

Nem volt más vágyuk, csak fröccsel a kezükben meg akarták érteni az életüket